І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації
'Svoboda', 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 163. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1957 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 163. VOL. LXIV.

ЗДА ДОЗВОЛЯЮТЬ НА ВИЇЗД 24 ЖУРНАЛІСТІВ ДО ЧЕРВОНОГО КИТАЮ

Вашингтон. — Державний департамент подав до відома, що 24 представники американських пресових агенцій і великих щоденників одержать дозвіл на виїзд до червоного Китаю. Могтимуть виїхати вони туди, як повноправні кореспонденти, але покищо — тільки для проби — тимчасово на сім місяців, якщо на їх приїзд погодиться тепер комуно-китайський уряд. Минулого року китайський комуністичний уряд запрошував американських кореспондентів відвідати червоний Китай, але тоді державний департамент висловив свої заперечення проти такої поїздки з тієї причини, що китайські комуністи в'язнять американських громадян і відмовляються їх звільнити. Під сучасну пору, згідно із заявою державного департаменту, зайшли деякі нові фактори в розвитку економічного, політичного і суспільного життя в червоному Китаї і з того погляду доцільно, щоб американські кореспонденти могли познайомитися із ситуацією в Китаї й поінформувати про тамошні умовини життя американське громадянство. Державний департамент сповістив водночас, що виїдуть кореспонденти на власний риск тому, що китайські комуністи відмовляються трактувати американських громадян згідно з прийнятими міжнародними звичаями. Дозвіл на виїзд американських кореспондентів до червоного Китаю не визначає — як стверджено в заяві державного департаменту — ніякої зміни у дотеперішньому офіційному ставленні ЗДА до цієї країни. Уділення цього дозволу не визначає теж, що американський уряд погоджується на приїзд комуно-китайських кореспондентів до ЗДА. Кожний із кореспондентів одержить спеціяльний дозвіл на виїзд згідно з постановами Акту про взаємини з ворожими країнами, який одночасно уповноважуватиме його до таких чи інших фінансових операцій, зв'язаних з його пресовою активністю на терені червоного Китаю. З'єдинені Держави Америки перестали вдержувати своїх кореспондентів у червоному Китаї від яких уже вісім років, з часу, як китайські комуністи після окупації китайського суходолу видалили всіх американських кореспондентів.

ПРЕЗИДЕНТ КОНФЕРУВАВ ІЗ НОВЛЕНДОМ

През. Айзенгавер прощається із сенатором Новлендом, після конференції відбутої в Білому Домі. Темою конференції була справа законопроєкту про громадянські права.

Гаммершилд не виключає своєї подорожі на Мадярщину

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд не виключає, що він поїде до Будапешту, але узалежнює таку подорож від ходу і висліду недалекої дебати Генеральної Асамблеї над звідомленням Комісії ОН, що досліджувала події на Мадярщині. Ця сесія почнеться 10 вересня. Має приїхати на неї комуно-мадярський міністер закордонних справ Імре Горват, який знову боронитиме становище комуно-мадярського уряду, що це була „внутрішня справа" Мадярщини, до якої нема ніякого діла Об'єднаним Націям. Гаммершилд заявив журналістам, що подорож на Мадярщину є для нього „одвертою справою", яку тепер ще „передчасно" вирішувати. За часописними твердженнями мадярські комуністи, які спершу не впустили Гаммершилда ані Комісії ОН на Мадярщину, але потім заявили, що його приїзд „мило бачений", тепер заходяться, щоб Гаммершилд тепер якнайскорше приїхав на Мадярщину, бо це скінчило б ізоляцію комуно-мадярського уряду у вільному світі та послабило б враження, яке існує у широкому світі після здавлення мадярського повстання.

У ТУРЕЧЧИНІ ЙДУТЬ НАРАДИ З ДВОМА АРАБСЬКИМИ КОРОЛЯМИ

КОРОЛІ ІРАКУ І ЙОРДАНІЇ ПРИБУЛИ З „ПРИВАТНИМИ ВІДВІДИНАМИ" ДО ІСТАМБУЛУ: СИРІЯ ПРЕДМЕТОМ НАРАД. — СИРІЙСЬКІ ПОЛІТИКИ ЗАПЕВНЯЮТЬ, ЩО „НІЧОГО НЕ СТАЛОСЯ".

Істамбул. — Найважливішою подією на Близькому Сході у зв'язку з останніми подіями в Сирії можна вважати прибуття без ніякої попередньої пропагандивної підготови і без усякого розголосу двох королів сусідніх із Сирією арабських держав, Йорданії й Іраку, до Туреччини. В червер 22 серпня вечером прилетів на летовище Єсількой під Істамбулом молодий король Йорданії Гуссейн ніби з однотижневими відвідинами до свого недужого батька, кол. короля Таляя, який від двох років перебуває в психіятричній клініці в Туреччині. В Істамбулі був уже король Іраку Фейзал. Часописи нічого не подають про їхню зустріч ані взагалі про спільні з турецькими державними мужами наради. Дискреція, яка оточує їх перебування, гарантована строгою турецькою пресовою цензурою, спонукує західніх обсерваторів в Туреччині до тим глибшого переконання, що цей з'їзд присвячений нарадам з найвищими керівниками Туреччини в справі Сирії. Звертають увагу, що Туреччина, яка межує з Сирією на півночі, має тепер узагалі найсильнішу на Середньому Сході армію, а зараз за нею іде маленька Йорданія, що її колишній Арабський Леґіон, сформований і озброєний англійцями, все ще становить поважну збройну вартість. Королі Гуссейн і Фейзал це близькі свояки з тієї самої династії Гашемідів, а обидві їх держави прийняли доктрину Айзенгавера. Ірак належить разом з Туреччиною до Багдадського пакту і через те був довгий час предметом завзятих атак збоку єгипетської та сирійської про-совєтської пропаґанди. Турецький прем'єр Мендерес понад годину конферував з американським амбасадором Флечером Ворреном, а безпосередньо після того відбув нараду з королем Фейзалем, поінформувавши його про офіційне становище американського уряду.

Тим часом в самому Дамаску, столиці Сирії, члени тамошнього уряду намагаються злагіднити препогане враження, що його на Заході викликали останні зміни в сирійській армії. Зокрема, міністер оборони (військових справ), Халед ель-Азм, що його називають в Сирії „червоним мільйонером" та який недавно привіз із Москви договір на доставу Сирії нової зброї і на будову в Сирії кількох летовищ за ціну настановлення в сирійській армії про-совєтських командантів, — висловив своє „глибоке переконання", що СССР і ЧСР „не хочуть" нічого більше, як тільки тримати Сирію здалеку від „усіх таборів, східнього і західнього". Він рішуче заперечив, наче б Сирія відступила від своєї політики „активної невтральности". Те саме заявив генеральний секретар міністерства закордонних справ, д-р Салях ель-Таразі. Однак обидва критикували американську політику та хвалили совєтську. Салях ель-Таразі порівнював теперішню поміч Москви в боротьбі арабів проти англо-французького імперіялізму з „поміччю", що її ЗДА дістали від СССР у війні проти нацизму.

Малі вигляди на успіх останньої пропозиції ЗДА в справі роззброєння

Лондон. — Московське радіо подало в четвер 22 серпня вечером в авдиції англійською мовою, що остання згода ЗДА і їх західніх союзників на припинення атомових експериментів на два роки „мало що додала до попереднього незадовільного підходу Заходу до справи роззброєння". Тому англійські політичні кола сумніваються, щоб Москва погодилася на цю пропозицію, яка, поступившись Совєтам щодо дворічного терміну, в якому не відбувались би експериментальні вибухи атомової і водневої зброї, домагається водночас припинення продукції ядрового матеріялу та встановлення ефективної контрольної системи. Захід стоїть на становищі, що припинення атомових експльозій не має практичного сенсу для справи міжнародного роззброєння, якщо не припиняться перегони у продукції атомової і водневої зброї, а вони будуть продовжуватись, якщо не припинити продукцію атомового матеріялу. Але Совєти, яким залежить тільки на пропаґанді, а не на справжньому роззброєнні, не погоджуються на це і торочать далі, що необхідно припинити атомові вибухи „без попередніх передумов". Вони так само настоювали на генеральній забороні вживання атомових бомб — без міжнародної контролі і ніякої гарантії щодо дальшого накопичування тих бомб та щодо можливости зламання того зобов'язання, як зламали були Совєти й усі попередні свої договори. У зв'язку з останньою поступкою, що її ЗДА зробили Совєтам в справі терміну для припинення атомових експериментів, то — за газетними твердженнями — сталось це головно за рішенням през. Айзенгавера. Військові кола мали противитись цьому, вказавши на шкоду, що його принесе припинення атомових досвідів справі покращання тієї зброї. З інших держав найбільшу опозицію мала ставити Франція, яка саме приготовляється до свого першого атомового експериментального вибуху.

Франція приготовляє обмежену автономію для Альжиру

Париж. — У Парижі засідає спеціяльно урядом покликана Комісія для справ північної Африки, яка виготовляє засади нової автономії для Альжиру. Уряд задумує скликати на 24 вересня ц. р. парлямент на надзвичайну сесію для прийняття закону про таку автономію, однак цей закон мав би характер широких рамців, так би мовити тільки принципів, бо докладні і детальні подробиці можна б устійнити в переговорах з альжирцями. Основним принципом має бути введення децентралізаційної системи для політичної адміністрації в Альжирі. Окремі округи мали б власні „парляменти", при чому тільки в округах Альжиру, Орану й Константину, де найбільш зосереджені французькі колоністи, французи мали б більшість в льокальних „парляментах". В усіх інших округах з переважною більшістю мусулманського населення, більшість у „парляментах" мали б мусулмани. Спірним питанням для самих французів є центральні установи. Консервативна партія „Незалежних" застереглась, що вона голосуватиме за той закон тільки тоді, коли центральна влада матиме лише координаційні компетенції та не стане зав'язком для центрального уряду незалежного Альжиру. Французький уряд передбачає, що щойно в жовтні справа Альжиру появилась би на пленумі Об'єднаних Націй і він хоче мати до того часу, як арґумент, той закон, як доказ своєї доброї волі. Рецепта французького уряду на розв'язання альжирської проблеми через припинення збройних дій, переведення виборів і переговори — не була реальна, бо альжирці не погодились припинити війну, поки Франція не визнає принцип про право Альжиру на незалежність.

Демократи розглядають пропозиції компромісу в громадянських правах

Вашингтон. — Демократичний спікер Палати Репрезентантів, Сем Рейбирн, заявив у четвер, 22-го серпня, що Палата приділить „серйозну увагу" пропозиціям республіканської менщости відносно компромісу в законопроєкті про громадянські права, щоб остаточно схвалити цей законопроєкт та полагодити одну з тих головних справ, які не дозволять відрочити теперішню сесію Конгресу. Як відомо, законопроєкт про громадянські права був схвалений Палатою в запропонованій урядом формі, але Сенат поробив у ньому ряд поправок, зокрема змінив постанову, щоб кримінальних порушників закону про громадянські права судили суди присяглих, а не федеральні судді, як це пропонував уряд. Після того законопроєкт знову передано Палаті Репрезентантів для узгіднення, але він „застряг" у процедуральній комісії. Республіканська менщість, точніше, лідер тієї менщости Джозеф Мартін, запропонував компроміс у тому напрямі, що федеральний суддя може сам вирішити котрий випадок порушення закону належить до компетенцій суддів присяглих, а котрий до компетенції федерального судді, з тим тільки обмеженням, що федеральний суддя не міг би визначувати більшої кари, як 300 долярів гривни, або три місяці ув'язнення. Кожне порушення закону, що в опінії федерального судді заслуговує на вищу кару, повинно тим самим йти під розгляд суддів присяглих.

Нові „народні суди" в СССР засилатимуть „неробів" до конц. таборів

Москва. — Совєтський уряд заповів, що будуть заведені окремі суди, в яких братиме участь „народ", та які займатимуться виключно справою неробів, ледарів, „соціяльних шкідників" і всяких інших „галапасів" та „ворогів соціялізму". Ті суди будуть вирішувати засилання неробів до спеціяльних кацетів на час від двох до п'ятьох років. Участь у тих публічних масових судах братимуть в характері суддів мешканці дому, що нараховуватиме не менше сотні комірників, або мешканці цілих міських дільниць. Як практично виглядатимуть ті „суди" ще невідомо. Закордонна преса кепкує, що це буде воскресення старогрецьких судів на ринку, на старогрецькій „аґора", де вирішували долю підсудних черепками і засуджували їх на вигнання з міста. Неробство й волоцюжництво формально не є каральне за совєтським карним законом як злочин. Але належить до „антисоціяльного паразитства". Таких „паразитів" намножилась в Совєтах така велика сила, що совєтський уряд хоче боротися з ними оцим новим способом. Найбільше є тепер покутних спекулянтів чужою валютою торговців документами, купців і продавців на чорному ринку і інших ледарів, як мають фіктивні місця праці Цей новий совєтський „суд" кидає з одного боку невеселе світло на відносини на совєтському ринку праці, з другого — може стати новим засобом терору, стосованого під видом боротьби з „асоціяльним елементом" супроти всіх невигідних одиниць. Присуди таких „судів" мають бути найдалі до трьох днів затверджувані або квестіоновані комуністичними верховодами в міських дільницях — нова фіртка для хабарництв і зловживань.

Москва пропонує Західній Німеччині замовлення на півтори більйона долярів

Бонн. — У переговорах, які ведуться в Москві між західньо-німецькою делеґацією та совєтським урядом в справі пожвавлення торговельних взаємин і відкриття консулятів на терені СССР та Західньої Німеччини, совєтський уряд запропонував Західній Німеччині початковий договір на товарообмін вартости 1,166.000.000 долярів. Цю пропозицію зроблено ще 26 липня, але від того часу переговори були двічі перериванi внаслідку браку згоди щодо репатріяції німців з СССР, бо большевики не хотіли признати такого права за німцями, які опинились в СССР з загарбаними колишніми німецькими землями. Совєтський уряд хоче замовити в Західній Німеччині кораблі, парові млини, важкі фабричні машини та хемічні й фармацевтичні споруди. Взамін Совєти хочуть постачати оливу, оливні продукти, манґан, хром, мідь та різні сирівці, в додатку до нормального совєтського експорту, до якого належить бавовна і т. п. Німецький промисл віддавна бажає собі пожвавлення торгівлі з Совєтами, але до цього часу неможливо було здійснити це з політичних причин, а тепер західньо-німецький уряд також не хоче погодитись на торговельний договір, не добившись поступок большевиків в ділянці репатріяції німців.

До ЗДА прибув прем'єр польського екзильного уряду Антоні Пайонк

Ню Йорк. — В середу цього тижня прибув із Лондону до ЗДА кораблем „Юнайтед Стейтс" прем'єр польського екзильного уряду Антоні Пайонк, колишній посадник Кракова і в'язень совєтських концентраційних таборів. Журналістам заявив Пайонк, що перебуватиме у ЗДА на протязі яких трьох-чотирьох місяців і відвідає польські осередки у Ню Йорку, Филаделфії, Бостоні, Дітройті, Шикаґо, Клівленді і в Боффало. Головним завданням ставить він собі передискутувати актуальні зміни в теперішній Польщі із провідними колами польської іміграції у ЗДА і водночас із цим встановити напрямні діяльности польської іміграції у ЗДА і водночас із цим встановити напрямні діяльности для польського уряду в екзилі. Польський екзильний уряд вдержує дипломатичні взаємини з Еспанією, Ливаном, Ірляндією, Ватиканом і Кубою, але великі держави і більшість інших держав його не визнають і вдержують дипломатичні взаємини із теперішньою комуністичною Польщею.

Зріст цін на харчі вищий, як у 1952 році

Вашингтон. — У процесі безупинного росту цін, що триває вже 11 місяців, ціни на харчові й інші продукти зросли в липні в загальному на пів процента, а в порівнянні до липня минулого року на 3.2 процент. Коли йде про самі харчі, то ціни зросли на один процент, а ціни на інші товари щоденного вжитку на одну п'яту процента. — Зріст цін вдержався на тому самому рівні, що і в червні ц. р. Подорожчали сиґарети, ліки і зросли кошти транспорту, читання, розвагових імпрез та відпочинку. Обнизилися тільки — всього на одну десяту одного процента ціни одягів. В офіційних колах сподіваються, що в серпні ціни підуть трохи в долину, — але це не припинить дальшого загального зросту цін. — Зросли у зв'язку з нововстановленими між підприємцями і профспілками контрактами заробітні платні, але водночас із цим зросли і зростають ціни на такі продукти, як авта. Пропозицію президента об'єднаних американських спілок Волтера Рутера обнизити ціни авт на 100 долярів, щоб вплинути таким чином на припинення інфляції, керівництво корпорації Дженерал Моторс відкинуло, заявляючи, що автомобільна індустрія піде на знижку цін авт, але тільки, як робітничі спілки погодяться на продовження існуючих контрактів і на вдержання встановлених у них заробітних платень на протяг дальших двох років. Відповіді на таку ж саму пропозицію знизити ціни авт, передану теж іншим автомобільним корпораціям таким, як Крайслер і Форд, Рутер ще не одержав, але сподівається, що вона буде такою самою, як відповідь керівництва Дженерал Моторс.

Ґомулка переводить чистку партії з опонентів

Варшава. — Перший секретар польської „об'єднаної робітничої", насправді комуністичної партії Владислав Ґомулка, який мусить лявірувати поміж просовєтськими сталіністами, які в Польщі дістали назву „Натолінської групи" від підваршавської місцевости Натолін, де був її центр, та так званими ревізіоністами, які натискають на щораз більшу лібералізацію і демократизацію відносин в Польщі, рішився з черги перевести чистку серед сталіністів. За офіційним комунікатом, що його видав новий секретар варшавського обласного комітету компартії, Казімєрж Щепанський, два тижні тому зреклася — очевидно, під натиском центрального партійного секретаріяту, — ціла екзекутива того обласного комітету. За тим комунікатом, написаним у привично-комуністичному стилі, закидається колишнім керівникам варшавської комуністичної організації „догматизм і консерватизм" та опозицію супроти політики, яку прийняла велика більшість восьмого і дев'ятого пленарних зібрань ЦК партії в жовтні мин. року і в травні ц. р. Попереднього першого секретаря того варшавського партійного осередку Р. Каліновського закликали до „покаяння" в „помилкових консервативних тенденціях", але він не захотів зробити це та заповів, що буде боронити свої позиції на найближчому партійному конґресі. Тому весь той обласний партійний секретаріят примушено до димісії. Врештою, Ґомулка намагається з'єднувати собі своїм внутрішньо-партійних опозиціоністів, даючи їм вигідні посади.

Сенатська комісія продовжує переслухання в справі зловживань

Вашингтон. — Сенатська комісія продовжує сенсаційне слідство в справі зловживань в робітничих організаціях, зокрема в Міжнародному Братстві Шоферів, переслухуючи від кількох днів віце-президента тієї профспілки, Джеймса Гоффу, що є найповажнішим кандидатом на звільнений відставленим Беком пост президента спілки. На переслуханні в четвер 22-го серпня слідчий комісії виразно обвинувачував Гоффу, що він мав зв'язки з відомим ракетіром Діом та що при його допомозі він дістався на урядовця тієї спілки в Ню Йорку. В доказ цих обвинувачень під час переслухань відтворено ряд схоплених на записну стрічку телефонічних розмов між Гоффою і Діом, які недвозначно потверджували зв'язок і порозуміння та своєрідну змову Гоффи з Діом Сам Гоффа часто відмовляється від відповідей на запити засланяючись п'ятим доповненням до Конституції. Саме за таку відмову, яку скваліфіковану як зневагу Конгресу, покарано одним роком в'язниці та 1,000 долярів гривни лідера тієї спілки на Заході, Френка Брюстера. Переслухання продовжується і їм публічна опінія, зокрема робітництво, приділює велику увагу.

В АМЕРИЦІ

● **Артур Роз з Мавнт Верноны, Н. Й., 21-річний** студент Колумбійського університету в Ню Йорку, що переходив літній курс в Единбурському університеті в Англії, на запросини колеґ-данців, поїхав на недільну прогулянку до Данії. Недалеко Копенгаґену він згинув в автомобільній катастрофі разом із данською студенткою.

● **31-річна Клер Марґеріт Келлі** зникла з батьківського дому в Ню Йорку в травні цього року. Батьки розшукували її в ЗДА і за кордоном. Тиждень тому американський консулят в Буенос Айресі, в Арґентині, дістав листа від її матері з просьбою допомогти в розшуках на терені Південної Америки. Минулого вівтірка в одному з готелів арґентинської столиці знайдено Клер Марґеріт Келлі мертвою на підлозі лазнички. Батько померлої, нюйоркський лікар, виїхав до Буенос Айресу, щоб вияснити обставини, в яких опинилась в Арґентині і померла його донька.

● **Міжнародна Друкарська Юнія**, яка відбувала в готелі Статтлер у Ню Йорку свою річну конвенцію, рішила уповноважити свої місцеві відділи розпочати переговори з працедавцями щодо 4-денного і 32-годинного тижня праці. Це — перша більша юнія в ЗДА, яка приступає до практичного здійснення вже давнішої ідеї — скорочення часу праці з різних здоровних і соціяльних причин. Юнія не буде домагатися для своїх членів заплати за 32-годинний тижень праці такої самої, яку вони мали досі за 37½-годинний тиждень.

● **Найбільша з усіх** дотеперішніх полярна експедиція вирушить ще в цьому місяці з американських східніх і західніх портів в сторону Південного бігуна. В експедиції візьмуть участь 4,147 осіб і 10 кораблів, між ними — льодолами, вантажний та нафтоналивний кораблі і нищильник в ескорті. 44 літаки армії і фльоти почнуть перевозити у вересні ц. р. людей і вантаж з Нової Зеляндії на льодову базу МекМурдо в Антарктиці.

У СВІТІ

● **У муринській республіці** Ґгані, яка не має ще року свого існування, прем'єр Кваме Нкрумаг має клопіт з опозицією: він мусів поліцією розганяти юрбу, яка перед парляментом у столиці Аккра демонструвала проти його „диктатури". Коли він назвав у парляменті своїх опонентів „туполобими", то зчинився такий крик, що треба було перервати засідання. Нкрумаг каже, що коли б не його „залізна рука", то прийшла б анархія.

● **Північна ірляндський уряд**, підпорядкований насправді Англії, відрізав більшість шляхів, які сполучують Північну Ірляндію з південною, суверенною республікою. З двох сотень автострад і інших шляхів залишено для вільного руху тільки 17, але й ті поставлено під строгу контролю. Решту заблоковано й загороджено. Уряд вважає, що це — найкращий спосіб спаралізувати рейди, що їх так звана Ірляндська Республіканська армія — революційна підпільна організація ірляндських соборників — переводить з південної Ірляндії на північну.

● **У Београді** відкрито для гостей найбільший готель „Метрополь", збудований за 6,500,000 долярів, отриманих з Америки. Спершу югославські комуністи думали розтаборити в тому будинку свою партійну централю, але потім рішили віддати його для публічного вжитку, головно для туристів. У готелі є понад 200 кімнат з лазничками. Вся будова й улаштування — наймодерніші.

● **Два німецькі** і два італійські альпіністи, які зникли були в Альпах на узбіччях найвищого шпилю Мармеляда в архипелягу Дольомітських гір, вернулися живі, провівши 2 дні і 2 ночі в сніжній хуртовині. Вони заявили, що їх було четверо, а не п'ятеро, як думали учасники рятункової експедиції.

● **У Празі**, у вщерть виповненій вірними протестантській церкві, американський духовник Пол Бок з Вавлінґ Ґріну в Огайо відправив Богослужбу, після якої виголосив палку проповідь в обороні релігії і проти тих, що хочуть „зробити людину машиною". Пол Бок повінчався в цій самій церкві вісім років тому з чешкою і тепер прибув до Праги з дружиною й трьома дітьми на відвідини до рідні. Парох церкви Мілослав Крейчі, який вінчав Пола Бока, запросив його виголосити три проповіді. Невідомо, як комуно-чеський уряд „подякує" йому за прихильність до американського духовника.

● **Італійського адмірала, 55-річного** Марка Калямай, змила з помосту в минулий понеділок раптова хвиля, коли він плив невеличкою яхтою „Артіка II" на північний захід від Сардинії. Адмірал зник під водою, поки залога спам'яталась і кинулась на рятунок.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СМЕРТЬ НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ

Минулої суботи, 17-го серпня вночі, на шляху ч. 209 біля містечка Елленвіл згинули трагічно під колесами керованого п'яним шофером автомобіля два надійні українські юнаки: 16-річний пластун Євген Шуган і 19-річний мунілець Орест Птасюк, обидва з Ню Йорку. Згинули дослівно на гладкій дорозі, як ішли з Елленвілу, куди приїхали автобусом з Ню Йорку, на недалечку оселю СУМА. В середу, 21-го серпня, їх поховано при великому здвизі народу в Ню Йорку. Справді немає слів, щоб описати ту страшну трагедію, яку переживають родини цих юних жертв смерти на гладкій дорозі, а сльози, які котились по скорбних обличчях навіть припадкових учасників похорону, свідчать, що в цій трагедії співчуває родині жертв нещасливого випадку вся суспільність.

Трагічний випадок, про який мова, далеко не одинокий [illegible] українського загалу. Він тільки дуже яскравий. А всі [illegible] жертви були б бодай дещо полегшені, [illegible] до того, щоб в майбутньому заощадили вони [illegible] іншим матерям і батькам. Тому й пишемо ці рядки.

Автомобіль щораз більше стає подвійним символом американського життя. З одного боку, він є символом добробуту і прогресу, а з другого — символом тієї смерти, жертвою якої падають десятки й сотні тисяч. Згідно бо з статистикою, впродовж минулого, 1956-го року в цій країні згинуло на дорогах в автомобільних катастрофах 40.000 осіб, а півтора мільйона інших чоловіків, жінок і дітей були важче або легше покалічені і багато з них на все життя залишились каліками. Якби до цього додати ще й тих, що від цих катастроф потерпіли посередньо, себто членів родин убитих і покалічених, тоді побачимо застрашливих розмірів трагедію, що розграється кожного дня на американських дорогах, не кажучи вже про сотні мільйонів долярів матеріяльних втрат у таких катастрофах.

Не диво, що проблема безпеки на шляхах стала одною з головних проблем країни. Минулого року президент Айзенгавер започаткував відзначування „Дня Безпеки", існує багато всіляких урядових і приватних установ, які намагаються розв'язати цю проблему, працюють і співпрацюють в тій справі всі публічні засоби інформації та освідомлювання, від закликів до безпеки на шляхах та від коментарів у цих справах аж роїться в пресі. Закликами до безпеки починається і кінчається багато радіових і телевізійних програм, безпеки на шляхах вчать у школах. В цю акцію включилась головно автомобільна індустрія, як продукцією відповідної будови авт, так і пропагандою, коротко — робиться, здається, все можливе, щоб цю безпеку збільшити, а проте смерть все ще збирає свої великі жнива на дорогах. Мав рацію той духовник, який твердив, що з їздою автомобілем діється приблизно те саме, що з релігійним життям християнина: він напам'ять знає Божі і церковні заповіді, часто повторює їх у молитві, але в щоденному житті часто іґнорує ті істини, встановлені для його власного спасіння.

Коли мова про українців у цій країні, то вони користають з усіх благ американського життя, але й однаково з іншими приносять жертви тим небезпекам, які з цими благами зв'язані. Такими жертвами впали й два наші юнаки біля Елленвілу, і їх жертва повинна бути пересторогою для нас усіх, як тих, що самі їздять автомобілями, так і тих, що їх ще не мають, хоч таких, здається, вже меншість. Вистачить поглянути на наші з'їзди, щоб переконатись, що в цьому відношенні ми не пасемо задніх. Або прислухатись розмовам між знайомими, у яких автомобіль, його модель і — часто — пошкодження у випадках та кошти направи — одна з найбільш актуальних тем.

Очевидно, що ніхто не є проти авта. Навпаки, це — великий здобуток цивілізації, добра ознака добробуту та велика вигода. Але все це матиме вартість тільки тоді, коли зважатиметься на безпеку на дорогах. Свідомо говоримо про безпеку, а не про право, бо велика кількість тих, що згинули чи покалічились в нещасливих випадках, були невинні і „мали право", але згинули так, ніби його не мали. Тому основною засадою безпеки на шляхах мусить бути: абсолютне додержання всіх постанов і приписів закону, абсолютне респектування всіх знаків, а до цього ще власна обережність, дбайливість та притомність ума. Ви маєте право їхати на зелене світло, але що вам з того права, як ви пробували його обстояти і згинули від автомобіля, який незаконно їхав навпоперек, на червоне світло.

Кожному з нас стискається серце з жалю на згадку про двох наших надійних юнаків, що згинули на гладкій дорозі. Всі ми щиро співчуваємо їхнім родинам. Переведімо ж цей жаль і це співчуття в діло — даймо і свій вклад у загальне зусилля, щоб виключити або бодай зменшити кількість таких і подібних трагедій.

МОЛОДЬ, ЗАКОНИ І ПОЛІТИКА

Справа відвідин сорок і одного молодого американця в червоному Китаю, куди вони виїхали без дійсних для цієї подорожі пашпортів і всупереч попередженням діючого державного секретаря Гертера й американського амбасадора у Москві Томпсона, не перестає хвилювати американську громадську опінію. Дехто дораджує трактувати цілу цю аферу, як юнацьку витівку, і залишити її без адміністраційних чи судових консеквенцій, але більшість громадянства і преси стоять на атому, що молоді американські учасники московського фестивалю молоді та студентства порушили не тільки існуючі звичаєві і писані закони, але й теж підірвали престиж З'єдинених Держав, спричинюючися своїм вибриком до різних комплікацій в актуальній політиці державного департаменту.

Молоді американці, рішаючись на неапробовану і відраджувану їм офіційними чинниками поїздку до червоного Китаю, стали на становищі, що згідно з конституцією вони свобідні громадяни і можуть робити те, що хочуть. Цим своїм кроком, як і взагалі своєю участю в московському фестивалі молоді і студентства вони підкреслили перед комуністичним світом повну свободу американців у їхніх рішеннях, навіть і в таких, що можуть бути суперечними із законами. Але з другого боку, як це ствердив през. Айзенгавер під час своєї пресової конференції в середу цього тижня, вони зле зрозуміли цю свободу і вчинили погану прислугу своїй батьківщині.

Згідно з обов'язуючими законами американський уряд зобов'язаний охороняти своїх громадян, що виїжджають леґально за кордон, значить за відомом свого уряду і з потрібними документами (пашпортами і візами). У багатьох випадках у минулому З'єдинені Держави висилали свої війська, або починали відповідні дипломатичні акції з тією тільки метою, щоб охоронити життя і майно американських громадян у світі. Виїзд молодих американських громадян до червоного Китаю, значить до країни ворожої і з якою ЗДА не вдержують дипломатичних взаємин, міг би привести у випадку ув'язнення когось із них китайськими комуністами до внеможливлення будь-якої леґальної акції З'єдинених Держав, спрямованої на охорону своїх громадян. З другого боку, згідно з існуючою інтерпретацією дотичних законів і урядових постанов, уряд може відмовити пашпортів і дипломатичного захисту тим особам, що використовують їх для незаконних або невідповідних цілей. Крім того особи, які одержали від уряду пашпорт, значить дозвіл на виїзд до чужої країни, зобов'язані поводитися так, щоб не давати приводу для відібрання їм пашпортів.

Найважливішим, вкінці, фактором у цій проблематиці є те, що кожен американець, подаючи прохання про пашпорт, складає присягу, що він буде підтримувати й обороняти конституцію З'єдинених Держав проти всіх ворогів, чужоземних і внутрішніх, і що він буде зберігати завжди вірність і відданість ідеям, покладеним в основу цієї Конституції. Складає цю присягу кожен американець добровільно, свідомо і без примусу. Але ж водночас із цим існуючі обов'язуючі американські закони передбачають суворі кари, включно із втратою цивільних і політичних прав для всіх тих, що не тільки ламають свою присягу, але й навіть роблять хочби фальшиві заяви у своїх поданнях для одержання пашпорту.

Безперечно, американська конституція ґарантує повну особисту свободу громадянам. Але водночас вона забезпечує теж повне право для уряду і державного секретаря виступати в імені З'єдинених Держав і встановляти такі чи інші засади і напрямні закордонної політики, і до цього мусять стосуватися всі вільні громадяни ЗДА. Тому теж навіть донедавні критики державного департаменту, які різко виступали були проти заборони державним секретарем висилання газетних кореспондентів до червоного Китаю, висловлюють своє переконання, що „молоді американські делеґати на московський фестиваль молоді і студентства не мають права брати в свої руки законів і закордонної політики своєї країни".

Молоді американці, настоюючи на своїм свобіднім рішенню виїхати до червоного Китаю і здійснюючи цей виїзд проти виразних заперечень збоку керівників американської закордонної політики, порушили встановлену американською політичною традицією засаду, що американський громадянин не може співдіяти ні втримувати взаємин із ворогами З'єдинених Держав. З другого боку, вони поставили під загрозу усю структуру американського впливу і сили, створену для охорони американських громадян закордоном. З того погляду найактуальнішим питанням сьогодні є альтернатива: покарання винуватих у порушенні обов'язуючих американських громадян принципів і директив, щоб протидіяти поганому прикладові, чи залишення цих порушень непокараними, встановлюючи цим небезпечний прецеденс для подібних дій у майбутньому.

Мілена Рудницька

ЗБЛИЖАЄТЬСЯ 25-РІЧЧЯ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Часто доводиться чути нарікання, що забагато, мовляв, у нас всіляких святкувань, забагато річниць, зокрема сумних. Може мають рацію ті громадяни, які думають, що треба б обмежити кількість дат нашого національного календаря і усталити найважливіші, що їх повинен відзначати весь український загал.

Але які б критерії не прикладати до подвигів і катастроф нашого минулого, як не підходити до питання виховної вартости радісних і сумних ювілеїв, одне є поза сумнівом: існують роковини, побіч яких народ не сміє переходити байдуже. На одні такі роковини хочемо звернути увагу української громадськости. Хочемо пригадати що зближається річниця найтрагічнішої події в усій трагічній історії України: двадцятип'ятиріччя Великого Голоду.

Відома ж бо річ, що перманентне недоїдання, яке внаслідок аґрарної політики червоної Москви існувало на Україні, прийняло зараз по жнивах 1932-го року дуже загрозливі форми. Відома річ, що зимою 1932/33 рр. панував уже по всій Україні масовий, свідомо і пляново зорганізований Кремлем голод, який ранньою весною 1933-го року набув жахливих розмірів масового вимирання населення. І ця всенародня катастрофа тривала аж до нових жнив 1933-го року.

Отже, 25-річчя кількамісячного періоду, коли Україна дослівно здригалася з мук голоду, припадає на найближчу зиму, на весну і на початок літа 1958-го року, з кульмінаційним пунктом трагедії під час переднівка.

Тож пора вже тепер мати на увазі цей недалекий жалобний ювілей і належно до нього підготовитись. Щоб його відзначення не було поспішне й необдумане, але, навпаки, щоб воно відповідало гігантським розмірам трагедії і мобілізувало проти вбивців увесь народний гнів та, по змозі, опінію культурного світу.

Оптимальною розв'язкою було б, звичайно, якби з ініціятиви наших церковних достойників і провідних політичних чинників створився один спільний комітет для всіх українців у вільному світі, з окремими відділами в поодиноких країнах поселення. Така сконцентрована акція давала б запоруку, що форми відзначення трагічної річниці будуть якнайбільш передумані й доцільні. Можна було б тоді проголосити один, обов'язковий для всіх українців у вільному світі, день національної жалоби, сполучений з постом, подібно, як це було в 1933-му році, коли протестаційною і політичною акцією західніх українців і української еміґрації в Европі керував Комітет Рятунку України у Львові. При єдності дії можна було б зібрати більші грошові пожертви і видати за них поважні публікації про Голод, можна б, навіть, заснувати постійний інститут для вивчення всіх питань, зв'язаних з Великим Голодом.

Якщо виявилося б, що трудноці для створення такого об'єднаного комітету завеликі, тоді краще з нього зрезиґнувати, ніж припізнювати акцій довгими переговорами.

Найвідповідніший і найтривкіший спосіб відзначення такої катастрофічної історичної події, якою був Голод 1932/33 року, — це, очевидно, друковане слово. Вже з приводу дватцятиріччя Голоду вийшов ряд цінних публікацій, зокрема започатковано тоді видання великої книги в англійській мові, з безцінними матеріялами покійного Івана Дубинця і працею Петра Долини, яка вийшла в 1955 р. під редакцією С. Підгайного старанням ДОБРУС'у. Видання такої книги в наших обставинах треба вважати за великий подвиг.

Проте, проблема Великого Голоду має так багато аспектів, що десятки питань залишаються ще непростудійовані, нез'ясовані. Візьмімо, наприклад, таку нашому загалові ще зовсім невідому проблему, як справа відношення культурного світу до голодової катастрофи і кардинальне питання про його моральну співвідповідальність за неї. Адже мільйони людей згинули голодовою смертю не внаслідок якогось раптового нещастя, якому не можна було протидіяти, а внаслідок національної і економічної політики совєтського уряду, яка проводилася послідовно протягом довгих років і яка не могла бути невідома широкому світові. В Москві були дипломатичні представництва майже всіх культурних держав світу, було там кілька десятків кореспондентів закордонної преси. Мільйони чоловіків, жінок і дітей конали довгими місяцями в голодових муках, і ніхто не прийшов їм з поміччю. І діялося це не під час війни, а в мирний час, діялось не в темному середньовіччі, а в добі великих досягнень модерної цивілізації, в добі залізниць і літаків, телефону і телеграфу, коли чутка про якунебудь важливу подію облітає земну кулю за одну годину. А проте, „не було в історії людства катастрофи таких величезних розмірів, яка привернула таку малу увагу міжнародного світу" — писав Вільям Генрі Чемберлен.

Сьогодні нема вже найменшого сумніву, що відповідальні політичні кола західнього світу мали достатні відомості про Голод. Чому ж вони прижмурювали очі і дивилися крізь пальці на цей „щодо кількости замордованих найбільший в усій історії злочин, зроблений в мирних часах", як висловився про Голод Пітер Фірек. Чому цивілізовані держави власне тоді нав'язували або зміцнювали співпрацю з Совєтським Союзом? Яких засобів пропаґанди, шантажу й корупції вживали большевики, щоб зорганізувати довкола справи Голоду велику змову мовчання? Хто був жертвою обману і хто, знаючи правду, вдавав незнайка, бо так йому було вигідно? Де були юди й де пилати, і хто були ті мужні оборонці правди, що свідчили про справжнє становище на Україні, дармащо їх голос був голосом у пустині...

Всі ці питання мають першорядне значення для вивчення історично правди про Великий Голод і як наука на майбутнє, на кого український народ може покладатися в нещасті.

Буває здебільша так, що під першим враженням нещастя люди перебільшують його розміри, перебільшують оцінку його наслідків. Але згодом виявляється, що первісна оцінка подавала надмірні цифри, і при холоднокровному розгляді цифри маліють, розміри катастрофи зменшуються.

Тут зовсім інакше. В міру того, як віддалюємося від трагедії 1932/33 р., перед нашими очима росте і збільшується її тінь. Чужинні знавці, які раніше оцінювали кількість втрат українського населення на два, три, згодом на чотири мільйони, сьогодні зближаються щораз більше до десяти мільйонів. „Війна совєтського уряду з українським селянством коштувала більше людського життя, ніж багато мілітарних воєн великого маштабу" — каже Джуліен Штайнберґ. На відстані чвертьстоліття страждання українського народу і потворність большевицького злочину набули розмірів, яких ні людський розум збагнути, ні людська мова висловити не всилі.

Нехай же відзначення трагічної річниці відповідає величі нашого смутку по замучених братах і нашій відразі до большевицького світу, де такі злочини можливі.

I. Світ

ЖИТТЯ БІЛЯ ФРОНТУ

Уже сім років Корея, що після останньої війни офіційно здобула свою незалежність, живе й працює в умовинах воєнного стану, маючи на своїй території чужі війська. Південна частина її знана, як Корейська республіка, а північна з маріонеточним урядом знаходиться під повною контролею совєто-китайської окупаційної влади.

В останні тижні увага світу знову звертається до Корейської республіки, де відновлюється військове поготівля, відбувається заміна американських та союзних військ, модернізуються та вишколюються кадри для власної корейської армії. Американські війська переведено частинно з Японії, яка ступнево переходить на власні оборонні засоби.

Корея являє собою показове місце для всіх, хто хоче побачити й повчитися, як відбудовується країна в демократичній системі і як допомагає Америка у цій відбудові її нещасливому, але гостинному народові.

З історії Азії знаємо, що королівство Корея, або як називають її самі корейці, Чосен, себто Країна вранішнього спокою" — засновано вже в 12 ст. перед Р. Х.

В 3-му стол. перед Р. Х. це королівство стає васалом Китаю, а в 108-му році анектується ним. Але китайська адміністрація була заслаба, і Корея в 1 ст. до Р. Х. ділиться на три незалежні королівства — Сілла, Кагурю та Пакче. В IV ст. поширюється в країні буддизм, і вона швидко розвивається й перетворюється в королівство Сілла. В 670-935 рр. розквіт культури на основі письма, частинно перейнятого від китайців, досяг тут свого вершка. В 935 р. засновується нове королівство в західній Кореї, що до того була пустою землею, і майже вся країна об'єднується під китайською зверхністю.

У 1231 р. північну частину Кореї захопили монголи а в 1392 р. почався новий період в житті країни: постала династія Лі, яка править зі столиці Сеул без перерви аж до 1910 р., коли країну, за згодою Росії, анектують японці.

У рр. 1592-1598 Корея зазнала інвазії японців, під проводом Хідеоші, але передчасна його смерть припинила японську експансію. Хідеоші — одна з найцікавіших постатей в переломовому періоді історії Японії. Він вийшов з селянської родини і за короткий час досягнув високих посад в системі Даймiо, яка управляла країною. Він був останнім її представником, бо після його смерти почався період февдалізму — правління дому Токуґава, яке скінчилося в половині минулого століття, відкривши двері для швидкого розвитку Японії через реформи імператора Мейдзі.

Коли в кінці минулого століття Корея стала об'єктом московсько-японської експансії, що її кожна з тих держав переводила на власну руку, вибухла японсько-китайська війна, яка скінчилася повною поразкою Китаю. Конфлікти Японії з Росією привели до розгрому її японською зброєю. І в 1910 році Японія проголосила Корею своєю провінцією, де з поспіхом почала розробляти джерела харчів та сировців для метрополії.

У цей час почав свою діяльність молодий корейський патріот Сінґман Рі, який примушений був еміґрувати за кордон, де проживав майже сорок років, щоб вернутися на свою батьківщину як її перший президент.

Правління японців було дуже жорстоке, бо вони заборонили корейську мову в школах і пресі, гнобили корейську культуру і літературу, а державні землі та природні ресурси передавали японським осадникам для експлуатації. Це все змушувало корейців шукати кращої долі поза межами своєї країни, і вони масово втікали до Манджурії, де постали нові корейські колонії, зокрема в б. Ґірінській провінції, куди вони привесли рижову культуру із зразковою системою іриґації. Значні маси корейського селянства знайшли собі працю також у південній частині Приморщини, на Зеленій Україні, зокрема в районі о. Ханка, вздовж ріки Суйфун та в інших місцях. У тридцятих роках Совєти переселили багатьох з цих поселенців на північ до Хабаровська аж до Туркестану, де їх використовували як знавців у плеканні рижу.

В 1919 р. жорстока експлуатація японцями викликала серед корейців масовий пасивний спротив і — революцію, яку жорстоко здушено, але яка привела до нової еміґрації, цим разом з політичним забарвленням.

В 1930 р. японський уряд започаткував у Кореї широку програму розбудови промисловости, зокрема почав будувати ряд гідроелектрівень, для чого країна має багато можливостей.

Однією з точок програми конференції в Каїро, в 1944 році була справа незалежности Кореї. Секретар державного департаменту Ґрю 8 червня 1945 р. оголосив, що З'єдинені Держави Америки зобов'язуються допомогти у створенні незалежної Корейської держави. Але на Ялтинській конференції президент Рузвелт і Черчил порозумілися з Сталіним, що незалежність Кореї буде переведена спільно трьома державами. На Потсдамській конференції, за справами Німеччини, вже не було часу полагодити корейську справу, і, згідно з Ялтинським договором, совєтські війська окупували Манджурію та північну Корею. І так Корею розтято на дві частини, з яких північна й досі не може вільно висловити свого рішення бути разом із південною в одній державі. Потім вибухла війна, в яку влізли китайці. Совєти гадали, що їх маріонетковий уряд в Північній Кореї „шапками закидає" американців. Але ми всі були свідками, що з того вийшло.

Уряд Південної Кореї з населенням понад 20 мільйонів, заповзявся вперто і послідовно розбудовувати народне господарство, поширювати освіту, — творити модерну державу. Щедра американська матеріяльна, військова та культурна допомога знайшла тут добрий ґрунт, і населення Південної Кореї помалу забуває страхіття війни. Проте, військові шанці, колючі дроти, укріплення та багнети військових стійок пригадують йому кожночасно, що хижий ворог чекає лише слушного моменту для нового нападу.

По всій території незалежної Республіки Кореї кипить праця, що буквально на очах підносить країну з руїн і відкриває перед нею широкі перспективи. А на півночі тим часом невпинно ведеться військове озброєння та розбудовується військові споруди.

Країна вранішнього спокою, Південна Корея, вже не та, якою довелося авторові цих рядків бачити восени 1922 року, коли обшарпані, виголоднілі її мешканці з сумними обличчями мовчки з затаєною ворожістю, проходили мимо чужинців.

ЗНАПОМИН

Що тобі хороше написати,
Щоб запало в душу назавжди?
Я: весняні гомонять Карпати
І вишневі шелестять сади?

Чи про те, як вечори осінні,
Золотими птахами пливуть,
Синій Прут, неначе огир в піні,
З гір несе звитяжну бурі лють?

Чи про зустріч весняної днини,
Що напевно буде, що гряде,
Мов світанок степом України,
Хоч зима ще скаржиться де-де?

Чи про білу водяну лілею,
Що прийшла в святочному листі
І гіркою ніжністю своєю
Напоїла почуття святі?

Ні, про те, що в серці зберігаю
У краю зеленим лісовім,
Лиш квіткам духм'яним
серед гаю
І смерічці тихій розповім.

А. ПАТРУС-КАРПАТСЬКИЙ

Дмитро Галичин

ДВА РОКИ ПРАЦІ УККА

ЗВІТ НА РІЧНИХ ЗБОРАХ КРАЙОВОЇ РАДИ УККА 1-2 ЧЕРВНЯ 1957 р.

(10)

7. Комісія для справ молоді відбула свої наради під головуванням віце-президента О. Лисогора. До участи запрошувано представників усіх центральних організацій молоді й спорту. Наради відбулися: 6 жовтня, 27 жовтня, 17 листопада, 2 і 12 грудня 1955, 28 червня, 9 вересня, 4 і 26 жовтня 1956 і 8 березня 1957.

8. Комісія для робітничих питань і зв'язку з юніями в складі І. Базарко, І. Білинський, д-р В. Галан, В. Мудрий, М. Піznак відбула кілька нарад під головуванням д-ра М. Стахова (22 жовтня, 3 грудня 1955 і 8 червня 1956).

9. Комісія для верифікації протоколу VI Конґресу була обрана в складі: А. Драган, д-р М. Стахів та І. Вовчук; крім того ухвалено, що до неї входять члени Президії VI Конґресу. Комісія мала два засідання: 22 жовтня 1955 і 29 вересня 1956, коли закінчила свою працю, подаючи пропозицію на зборах Ради Директорів, щоб протокол ухвалити в поданому тексті.

КАНЦЕЛЯРІЯ ЦЕНТРАЛІ

Українського Конґресового Комітету Америки, працюючи анґажованими в ній постійними силами, полагоджує всі справи у всіх ділянках. Діяпазон справ і проблем, що їх виконує кожного дня Канцелярія — поширюється все більше й більше.

В Канцелярії працювали: Юліян Ревай (1949), директор канцелярії, д-р Володимир Калина (1947), Василь Мудрий (1951), д-р Григорій Ничка (1952), Роман Олесницький (1955), неповний час, Віктор Приходько (1951), неповний час, Петро Сагайдачний (1952). Найвища тижнева зарплата: $67.50, найнижча $45.

СПРАВА СТАТУТУ Й ПРАВИЛЬНИКА

конкретно: справа певних чи засадничих змін у них, виринає в окремих проєктах і домаганнях. Це — питання: хто має мати вирішальний голос — організації через своїх делеґатів чи платники національного датку, як справжній актив, що творить базу існування й праці Українського Конґресового Комітету Америки.

На цій — а також на іншій й іншого характеру — базі міркувань і поглядів дійшло до потрясень і незгоди в деяких місцевостях більшого скупчення нашої спільноти.

Дякуючи розумові і громадській дисципліні нашої спільноти та діловому посередництву представника Централі — прийшло до згоди та співдіяння наших людей і організацій у цих місцевостях.

Очевидно, що всі ці перипетії, різниці в поглядах і наставленнях, незгодини і суперництво, виходи із складу Відділів, творення окремих місцевих представництв, хоч і закінчуються миром чи перемир'ям — все ж дошкульно відбиваються на нашій праці, зокрема на Українському Народному Фонді. А що він є підставою нашої діяльности — на цьому праця наша терпить.

Тому в цьому працесі мусимо діяти згідливо і тут, у Централі, і там, на місцях.

* *

Закінчуючи це звітування — в дуже загальному нарисі — за два роки нашої теперішньої каденції, не будемо його оцінювати. Цю оцінку залишаємо Зборам.

Усі Ви, Достойні Члени сьогоднішнього Річного Збору Крайової Ради Українського Конґресового Комітету Америки, свідомі ситуації нашої справи загалом, стану нашої спільноти в З'єдинених Державах Америки та змоги й спромоги її політичного представництва — Українського Конґресового Комітету Америки.

Всі ці моменти мали — бо мусіли мати — вирішальний вплив на те, що ми зробили, як також і на те, чого ми не могли зробити..

Всі ці моменти мусимо мати на увазі, коли сьогодні будемо в дискусії розглядати працю Українського Конґресового Комітету Америки за ці два роки й давати настанову керівним органам, що вони повинні зробити в третьому останньому році каденції, перед наступним Конґресом Американських Українців.

Ню Йорк, 1 червня 1957 р.

БОРОТЬБА ЗА ВІДШКОДУВАННЯ

ДЛЯ КОЛ. УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ НІМЕЦЬКИХ ТЮРЕМ І КОНЦТАБОРІВ

(4)

У справі К. Ґрущинського: „Тому, що Г., згідно з життєписом, був в'язнений не з політичних причин, але з національних, згл. національно-польсько-політичних мотивів, повинен Г. бути відповідально переслуханий, чому його не розстріляно і чому він опинився не в таборі полонених, а в концтаборі. Ганновер, 13 червня 1949, підписали: д-р Кляйнрат, Отлсбен, Шенляйтер, Курт.

У справі В. Тройнарського: „... Це правда, що концтабори в націоналсоціялістичній державі були створені для в'язнення виключно тих осіб, які з політичних, світоглядових, расових або релігійних причин були переслідувані. Але під час війни їх вживано теж для придержання таких громадян ворожих держав, які протиставились німецькій окупаційній владі, і боролись проти неї... Така практика часто зустрічається в міжнародному праві і є вповні виправдана. Під цим оглядом концтабори ніяк не можна вважати гітлерівською вигадкою. Вистачить пригадати англійські концентраційні табори у бурській війні. Після 1945 року з таких міркувань опинилось у концтаборах багато німців, які не були нацистами. Значить, їх (концтабори) треба вважати виправданими."

На подібному становищі стали німецькі суди і в українських справах. Із 26 справ, проведених автором цих рядків, як правним заступником перед „Ентшедіґунґс каммер" у Мюнхені, тільки в одному випадку признано відшкодування петентові, визнавши його релігійно переслідуваним (ішлося про студента теології), а всі інші відкинено. Те рішення затвердив й „Ентшедіґунґссенат". У судовому розгляді правний заступник українських політв'язнів подав, що йде про членів або симпатиків політичної організації ОУН і офіційними виданнями ОУН з часів війни довів що ОУН виразно підкреслювала свою ворожість і вела боротьбу не проти німецького народу, а проти націоналсоціялістичного режиму, а цитатами з постанов Міжнародного Військового Трибуналу вказав, що „з політичних мотивів, як політичних противників націоналсоціялістичного режиму, в'язнено у тюрмах і концтаборах теж тих мешканців окупованих німцями теренів, які протиставилися німецькій окупаційній владі". Крім цього доставлено судові двох важливих свідків, колишнього шефа СД на Галичину та колишнього співробітника міністра для східніх теренів Розенберґа, які зізнали, що ґестапо вважало ОУН політичним та ідеологічним противником націоналсоціялістичного режиму і тому всіх членів та симпатиків ОУН треба безоглядно винищити, і таке чули вони особисто при спробах інтервенції від самого Гіммлера і від його заступника на терен України Олендорфа. Але й усе це не переконало суду: у свому неґативному рішенні німецький суд став на становищі, що хоч ОУН була проти гітлерівського режиму, то все ж вона змагала до створення самостійної Української держави, значить діяла з національних мотивів і з національних мотивів її переслідувано, та що хоч ґестапо вважало членів та симпатиків політичними і світоглядовими противниками націоналсоціялізму, то ґестапо помилялось, бо в дійсності всі українці були переслідувані з національних, а не з політичних мотивів.

Всі українці — „були переслідувані з національних мотивів".

Таке саме рішення — переслідування не з політичних, а з „національних" причин, отже неуправнення до відшкодування, — видав німецький суд також у справах, де пошкодовані подали, що вони не були ані членами, ані симпатиками ОУН. В одному випадку (Гр. Нан.), де пошкодований подав, що він діяв як політичний противник націоналсоціялізму самостійно, не будучи ні членом, ні симпатиком і не маючи ніякого контакту ні з ОУН, ні з ніяким іншим рухом спротиву, суд ще й висміяв пошкодованого твердженням, що говорення про політичну діяльність одної людини без зв'язку з якоюсь організацією проти націоналсоціялістичного режиму, що був при державній владі, є очевидною нісенітницею.

Яких арґументів і яких обставин не наводжувано, висновок німецьких урядів і судів був завжди той самий: даний петент є за національністю українець, значить він був переслідуваний з „національних" причин, які не дають права на відшкодування.

Боротьба за новий закон про відшкодування

Проти такого злобного трактування не-німецьких політв'язнів у справі відшкодувань організації українських, польських, юґославських і інших кол. політв'язнів подали спільний обширний меморіял та протести до уряду Західньої Німеччини, до урядів ЗДА, Англії, Франції, до ОН та до різних міжнародних організацій, як от Міжнародного Союзу Робітничих Юній, президії Европейського Руху, Міжнародного Червоного Хреста тощо.

Зразу боротьба була спрямована на те, щоб німецькі уряди для відшкодувань ревідували своє становище у злобному супроти не-німецьких політв'язнів інтерпретуванні постанов закону про відшкодування з 1949 року, коли ж через потвердження такої інтерпретації найвищими судовими інстанціями стало вже неможливим вернутись до правильної інтерпретації, тоді боротьба скерувалась на досягнення видання нового закону про відшкодування. З рамени Ліги Українських Політв'язнів було виготовлено відповідні звернення-меморіяли до проводів всіх німецьких партій та до їх окремих членів, що були послами німецького парляменту, з проханням виявити ініціятиву для видання нового закону. В відповідях кілька німецьких партій приобіцяли поміч і дійсно виступили в парляменті з ініціятивою видання нового закону, одностайного для всієї Західньої Німеччини. Одночасно йшов весь час в тому самому напрямі натиск на німецький уряд зі сторони ІРО та урядів ЗДА, Англії та Франції. Під тиском того парлямент Західньої Німеччини видав з датою 28 вересня 1953 новий закон про відшкодування, названий БЕҐ — „Бундесерґенцунґсґезец цур Ентшедіґунґ".

Другий закон про відшкодування

Про новий закон повідомлювано в пресі, як про закон, що йде вповні назустріч усім тим, які не були охоплені як управнені до відшкодування законами в 1949 році. Таке повне оптимістичного захоплення повідомлення видала й Управа ЛУПВ, в якій з огляду на масову еміґрацію, не стало в тому часі людей, ознайомлених з тією правничою проблемою. Те оптимістичне захоплення спиралося на тому, що в тексті нового закону була виразна згадка про „національно переслідуваних".

А тимчасом той другий закон (БЕҐ з 1953 року) був явно дискримінаційним для не-німецьких політв'язнів, бо виразно виділював „національно переслідуваних" в окрему групу, якій не признавав ніякого відшкодування за ув'язнення, ані ніякого відшкодування для вдів і сиріт, а тільки передбачував невеличку ренту для тих, які втратили у висліді переслідування найменше 50% здоров'я. Ясно, що з української групи попало б до категорії із втраченим здоров'ям не більше 100 політв'язнів, які одержали б невеличку ренту, а всі інші 1100 кол. українських політв'язнів та всі вдови і сироти не одержали б ні сотика, і так — згідно з постановами другого закону про відшкодування була б „справедливо" й остаточно розв'язана справа відшкодувань для українських політв'язнів німецьких в'язниць і концтаборів.

(Далі буде)

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Заходи в справі нового іміґраційного законодавства

Закон про іміґрацію і натуралізацію, що є зревідований в 1953 р. і зобов'язує під цю пору в ЗДА, має все ж таки деякі недотягнення і браки і тому вимагає в багатьох місцях поправ, зміни чи удосконалення. Зміни деяких точок цього важливого закону допоможуть у великій мірі розв'язати деякі проблеми, у певних випадках, що заслуговують вповні на позитивне, справедливе полагодження, а якщо тепер не можуть бути поладнані, то лише ізза строгих обов'язуючих приписів цього закону, супроти яких правники, а навіть суди, є тепер безрадні. В тому випадку може їх тільки змодифікувати Конґрес у законодатній дорозі.

Деякі конґресмени чи сенатори мають повне зрозуміння до існуючої конечности такої зміни чи поправи і робили та роблять відповідні заходи в цьому напрямі. Одним із таких законодавців, що виявив досі багато зрозуміння, доброї волі й ініціятиви — є сенатор Еверетт Дірксен зі стейту Іллиной. В минулому році його проєкт з важними змінами закону був вже ухвалений Сенатом, тільки брак часу узгіднити його з подібним проєктом у Палаті Репрезентантів з уваги на його скоре розв'язання перед близькими виборами не довели до закінчення розпочатого діла.

В цьому році життя виявило ще більшу потребу зміни і нагромадило нові випадки, які без зміни цього закону не дадуться розв'язати. Між іншим Ліґа Американців Українського Походження в Шикаґо у своїй суспільно-громадській і допомоговій праці стрінулася з деякими трудними проблемами українських родин і шукала їх розв'язки через покликаних до цього представників в Конґресі. В тому випадку велике попертя і співчуття виявив згаданий сенатор Е. Дірксен та деякі інші конґресмени і сенатори. У своїх заходах найшла Ліґа прихильний відгомін і кооперацію збоку деяких організацій, що, працюючи в тій самій ділянці з іншими національними групами, мають повне зрозуміння до тих життєвих проблем. У висліді різних прохань і інтервенцій сенатор Е. Дірксен виготовив новий проєкт зміни закону про іміґрацію і громадянство, що його вніс в червні ц. р. до Сенату при попері інших сенаторів. Проєкт передбачує у 16 точках зміни і поправки в цьому законі і має число С. 2369, і є доповненням до ще одного законопроєкту з січня ц. р. з тієї ділянки, внесеного тим же сенатором.

З важливіших змін згл. поправок, дуже важливою є та, яка дозволяла б іміґраційним властям та судам вибачливе трактування тих випадків впровадження в блуд іміґраційних властей (консулятів і ін.) збоку деяких іміґрантів після останньої війни щодо особистих даних (місце народження, громадянство, зміна прізвища і т. п.), що були подиктовані страхом перед репатріяцією до опанованих Совєтами країн поза залізною завісою та іншими подібними мотивами. Ця справа, що стала відомою перед кількома роками, стає щораз більше актуальною з уваги на потребу старань іміґрантів про американське громадянство, як також все ще існуючу загрозу евентуальної кари, включно до депортації. Важливою під іншим оглядом є секція 6 законопроєкту, яка дає можливість іміґраційним властям полагоджувати позитивно справи аплікантів до іміґрації, недопущених до неї через недуги чи нездібність до праці, що доводило досі до тяжких, часто траґічних ситуацій, зокрема при розлуці родин. Ця точка дала б можливість злуки родин, розділених досі строгістю закону цілими літами.

У інших точках проєкт дає можливість злагіднювати строгість постанов про депортацію у випадках менших провин і існуванні злагіднюючих обставин. В одній точці проєкт вирівнює нерівне трактування нешлюбних дітей та адоптованих у відношенні до леґальних дітей і їх родичів, при стараннях про іміґрацію.

З цього вкоротці з'ясованого змісту законопроєкту сен. Е. Дірксена вже бачимо, що його ухвалення дало б змогу іміґраційним властям, як також судам, полагоджувати деякі важні справи заінтересованих, в тому і багатьох українців, у більше ліберальний спосіб.

Хоч згаданий законопроєкт має, як довідуємось, добрі вигляди на його ухвалення, все ж таки у нашому загальному інтересі є змобілізування прихильної опінії якнайбільшого числа сенаторів і конґресменів для одностайного попертя законопроєкту.

У Палаті Репрезентантів є подібний законопроєкт конґресмена Волтера (Г. Р. ч. 8123), що заслуговує на попертя.

З метою попертя законопроєкту слід нам повести акцію письмових прохань-листів до сенаторів і конґресменів поодиноких стейтів згл. виборчих округ для заінтересування їх цією зміною закону про іміґрацію і громадянство та просьбою уділити своїх голосів при голосуванні у Конґресі.

Слід запримітити, що у зактуалізування цього законопроєкту вложив на нашому терені багато праці і часу президент Ліґи Американців Українського Походження в Шикаґо, — п. Іван Дужанський, своїми особистими заходами і впливами, подбавши рівночасно про відповідний відгук впливових американських організацій. Дальша доля цього законопроєкту залежить не тільки від законодавців, але і від нашої реалізації в напрямі всестороннього його попертя шляхом, який ми старалися вказати.

В. Н.

Рачестер, Н. Й.

Національна маніфестація

Українці Рачестеру були наочним свідком імпозантного свята-маніфестації, що відбулася в неділю 11 серпня ц. р. заходом Організацій Визвольного Фронту, Осередків Рачестеру і Боффало, які вже від кількох років дружньо співпрацюють. В цю ж неділю на площі „Елсерс Ґров" відзначено шістнадцяті роковини проголошення Акту 30 червня 1941 року.

Після піднесення американського і українського прапорів під звуки обидвох національних гимнів у виконанні сумівської духової оркестри з Боффало, цю величаву імпрезу відкрив голова 25 Відділу ООЧСУ в Рачестер п. Юрій Бурлака, з'ясовуючи історичне значення того пропам'ятного дня. Головну святочну доповідь виголосив запрошений з Канади редактор Богдан Стебельський, змальовуючи героїчну боротьбу українського народу останніх десятиліть, під бойовими прапорами УВО-ОУН-УПА. Його доповідь була перериванa кількакратно оплесками. Після доповіді ред. Б. Стебельського, покликано до слова діючого голову Відділу УККА, адвоката Андрусева (вже тут уроджений). Пан Андрусів, промовляючи в англійській мові представив присутнім американцям, що були на цей день запрошені, безкомпромісову боротьбу нашого народу, який перший упав жертвою московсько-большевицького режиму, рятуючи світ від заглади. Далі слідували привіти від заступника посадника міста, головного повітового судді, шерифа та інших визначних осіб, які висловили співчуття за так великі покладені жертви — бажаючи, щоб цей блакитно-жовтий прапор скоро замайорів у Вільній Україні. Політично-маніфестаційну частину закінчено дефілядою Осередків СУМА Боффало і Рачестеру.

Після деякої перерви, розпочато художню частину програми, яку започаткувала духова оркестра з Боффало під батутою п. Кравчука, відігравши дві клясичні в'язанки та один марш. За оркестрою, жіночий хор — також з Боффало, під керівництвом п. Мороза, проспівав 3 українські народні пісні. Найбільше враження зробив виступ артиста Євгена Курила, а дальше, оперової співачки пані Галини Колодуб-Тимочко. Артист Євген Курило клясично відрецитував уривок з поеми „Друге Посланіє" — Є. Маланюка. В програмі дня також виступив мішаний хор СУМА і мандолінова оркестра Відділу Ю СУМА з Рачестеру під керівництвом п. Божика. Боффалівська оркестра ще один раз показалась на сцені та зі свого вже багатого репертуару відіграла ряд творів своїх і чужих композиторів. Імпрезу закінчено зняттям національних прапорів.

Я. Кузіль

УСПІХ УКРАЇНКИ

Ірина Похмурська, дочка п-ства Похмурських із Стони Креек, Конн., відзначаюча студентка Бостонського університету, одержала ступінь Бечелор оф Артс, під час промоції 2 червня 1957 року.

Панна Ірина була членом „Ди Нюмен Клаб", „Ди Коледж оф Ліберал Артс Корус" і заст. голови „Славік Клаб" при університеті. Свої дальші студії буде продовжувати вона в Індіяна університеті, де її призначено асистенткою слов'янських мов. Ірина Похмурська й її родичі є довголітніми членами 414 Відділу УНС ім. президента А. Волошина в Ню Гейвен.

І. Т.

З НАШИХ БУДНІВ

ПРО НАПЛЕЧНИКИ ГОТОВІ

Ювілейна Пластова Зустріч у Ґрефтоні к. Торонта дала мені, людині позапластовій, дуже багато. Там я побачив Пластову Організацію в повному її блеску, красі і розмаху. Там мені, нарешті, багато речей роз'яснилось.

Там, наприклад, я навчився відрізняти новачок від юначок, хоч у фаховій пластовій літературі ці справи, здається мені, ще не цілком узгіднені. Там мені стало ясно, що старші пластуни і пластуни-сеньйори, це дві різні формації, хоч із лінґвістичного, так сказати, боку виходило б, що це „масло-масляне" та й і по лисинах, деколи, тяжко відрізнити одних від других.

Там, на Пластовій Січі, мені розтлумачено, що морські пластуни, це такі дивогляди, що сплять під шатрами, не вживають приборів до голення і носять бороди на зразок „морських вовків" із пригодницьких фільмів про подвиги „субмарин".

Але ж тут стало передо мною руба питання: якже ж порадять собі з цим жіночі морські курені, які тепер так рясно організуються?.. Хіба наші морські русалки повернуться до старо-крайових традицій і замість бовід — запускатимуть довгі, шовкові коси, оспівувані колись поетами?..

Таксамо, хоч забийте мене, не можу ніяк второпати, яка основна різниця між: Крайовою Пластовою Старшиною та Крайовою Пластовою Радою і між Головною Пластовою Радою та Головною Пластовою Булавою? Виравді по-дорозі на Зустріч, в автобусі, Лісовий Чорт в екзилі, Пік-П'ясецький, пробував пояснити мені організаційну схему „Пласту", але я, на мій сором, не багато запам'ятав з його викладу.

Натомість затямилась мені перша ніч на Пластовій Січі, коли-то мене, з ласки всемогучої пані Цьопи, покладено спати в черговому курені, між самим начальством. Черстві, вигорілі від сонця, лисі, або сідоглаві пласт-майстри — нагадували сівових дідів із повістей „Чорна Рада", або „Тарас Бульба".

От і покотились розмови поза північ...

— Ех! — зідхнув професор-сеньйор з Клівленду. — Глянув я нині при звіті на колишніх „Лісових Чортів", та й жаль стиснув мене за серце. Господи, які ж то хлопці були колись! Що один — то орел, що другий — то революціз! Як встали — заспівали „Наплечники готові", то чути було, що це йде сила!! Або, як впали, несподівано, на якусь забаву, чи вечерниці! Ой-ой!.. А нині, що з них поробилось?

— А ви, професоре, подивіться, що з нас поробилось, — завважав інший сеньйор, з додатком д-р. — Кожний носить перед собою черевце — могилу по своїй молодості, кожному щось вирізали, як не нирку, то кусень шлунка, або жовчеві камені, або ще щось. А як до того прийде погоня за насущним доляром, а морґеджі, рати-сплати, жінка і діти, то й лісовий дідько заломиться! Так, професорцю, наша пісня відспівана, і що нам ще залишилось, то вслухуватися в її далекий відгомін.

— Іншими словами, — сказав сівовий дід з Ню Йорку, — ви хочете сказати, що нам треба вітатись окликом: „Готуйсь — на лоно Авраама!"

— О, ні, моспане! — запротестував сеньйор-канадієць. — Я собі ще бажа святкувати за п'ять років 50-річчя Пласту на вашій території, в Америці, і скритикувати вас так, як ви нас критикуєте, за цю Зустріч!

...Я засипляв з думкою-бажанням — щоб наші дорогі сеньйори дожили ще одного Ювілею — святкувати котресь-там „річчя" „Пласту" у таборі на Соколі, в рідних Карпатах.

Ікер

ГОФФА ПРОБУЄ ПЕРЕКОНАТИ КЕННЕДІ

Джеймс Р. Гоффа, віцепрезидент спілки Міжнародного Братства Шоферів, дискутує після переслухання в сенатській комісії для справ ракетірства із сен. Кеннеді щодо поставлених йому закидів. Посередині адвокат Гоффи Джан Фіцґеролд з Дітройду. Гоффа після виявлення зловживань Бека, був пропонований на становище президента Міжнародного Братства Шоферів.

Сімом хлопцям загрожує смерть на електричному кріслі

Ню Йорк. — Загальний Суд у Ню Йорку, на своїй сесії дня 20 серпня ц. р. поставив у стан обвинувачення сімох хлопців за злочин душогубства. Дня 30 липня ц. р. в околицях Вашинґтон Гайтс вони вбили жорстоко 15-літнього каліку Майкела Фармера, хворого колись на поліо. Перше переслухання обвинувачених відбудеться у вівторок 27 серпня. Якщо суд визнає їх винуватими, то їм загрожує кара смерти на електричному кріслі. На цій же самій сесії суддя Загального Суду придержав без кавції шістьох інших хлопців, обвинувачених у вбивстві 25-літнього Колберта Прегера у Квінсі. Водночас із цим подають із Брукліну, що там ув'язнено банду із сімох нелітніх хлопців у віці від 14 до 18 літ, які ґвалтували нелітніх дівчат. Всі ці справи і цілу низку менших подібних справ розглядано в той час, як у міському ратуші відбувалася, скликана посадником міста Вагнером, нарада громадських і церковних діячів у справі поборювання злочинності серед нелітніх.

УАСТ Рачестер відбувають змагання з Фальконс і Гакоаг

В суботу, дня 24-го серпня 1957, в год. 5.30 після полудня — на грищі Вільямс Філд (при вулиці Соммер Стріт і Савт Брод) в Елезабет — відбудуться перші футбольні змагання УАСТ Рачестер проти польської професійної команди Поліш Фелконс СК, Елизабет. Обидві команди виступлять в насильніших складах: гості — Рачестер: Деревницький, Камат, Дащишак, Стецьків, Шапка, Синлик, Шевчишин, Завадівський, Лев Дичківський, Грибаускас, Закалужний, Береза, Гревен, брати Когут, Янчук, Мельник — з двома іншими тузами. Менеджером УАСТ Рачестер — є Роман Куціль, В. Гусар і А. Ярош — заступають офіційно провід УАСТ-у. УАСТ Рачестер — в другий рік з черги, виграв першенство Північно Західньої Ліги Футболу стейту Ню Йорк 1956 і 1957. Рівночасно УАСТ — є аматорським чемпіоном Сходу і віцемайстром цілої Америки — на рік 1957. Противники УАСТ-у є відома і найсильніша польська команда в ЗДА — Поліш Фелконс, Елизабет, яка завоювавши подвійне першенство стейту Ню Джерзі в роках 1951-52, виграла кілька чаш в сезоні 1952, 1953. Поляки граючи від 5-ти літ в професійній лізі АФЛ здобули другу позицію на ліговий круг — 1955-56 і 1956-57. У 1953 році Фелконс дійшов до ½ фіналу Чаллендж Кап — зона Схід та гарантував високу позицію полякiв, у боротьбі за професійну ставку цілої Америки. Останній тріюмф Фелконс—це здобуття чаші Люїса — 1957.

В неділю, дня 25-го серпня 1957, точно в год. 3.15 після полудня на грищі Зерега Овал, (при вул. Зерега 1264 на Бронксі), в Ню Йорку відбудуться другі змагання УАСТ Рачестер — проти другої команди професіоналів ЗДА —ФК ГАКОАГ, Ню Йорк. Зустріч йде, за формальне звання чемпіонів Сходу ЗДА — між УАСТ Рачестер (аматорський першун) та ФК Гакоаг (професійний першун), між двома командами, які брали цього року участь у великих фінальних змаганнях за обидва трофеї ЗДА. В системі олімпійській „кноктавт" так УАСТ Рачестер, як Гакоаг — стали чемпіонами східньої зони ЗДА — і програли у фіналі Америки проти ФК Кютіс, Ст Люіс, чемпіона стейту Мизурі, рішальну серію фіналу: Гакоаг — 0:3, 1:3, УАСТ Рачестер 0:1.

Посмертні Згадки

ЕВГЕН ШУГАН, член Т-ва „Свобода" 149-го Відділу УНСоюзу в Ню Йорку, помер наглo у трагічному випадкові в неділю, дня 18-го серпня 1957 р., на 17 році свого молодечого життя. Покійний Євген був прикладним учнем та пластуном. Зараз по приїзді до ЗДА вступив у ряди УНСоюзу, разом із своїми батьками, старшою сестрою і братом у вересні 1949 року. Залишив у великому горі родичів, сестру і брата та близьких з рідні. Похоронні обряди із заведення П. Яреми та в церкві св. Юра, відбулись у середу, дня 21-го серпня. Вічна Йому Пам'ять!

КАТЕРИНА ДВУЛЯТ ДЗЯДИК, довголітня членка Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 138 УНСоюзу в Glastonbury, Conn., померла 13-го серпня 1957 р., проживши 63 р. До Братства і УНСоюзу вступила в 1916 році. Полишила, у смутку, чоловіка Михайла, двох синів Романа і Василя, доньку Анну та сімох внуків. Походила зі села Горохівці, пов. Перемишль, Зах. Україна. Покійна за свого життя була люблена усіми в своїй громаді. У похороні численну участь взяли члени Братства, Кревні і Знайомі. Похоронено на українському цвинтарі. — В. Й П! Семен Куцікевич, секр.